

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-  
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету  
цивільного захисту України  
д-р наук з держ. упр., професор

В.П. Садковий

" \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 2017 р.

**«ОХОРОНА ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ»**

(назва навчальної дисципліни)

**Програма**

навчальної \_\_\_\_\_ вибіркової \_\_\_\_\_ дисципліни  
(обов'язкової, вибіркової)

підготовки \_\_\_\_\_ бакалавр \_\_\_\_\_  
(назва освітнього ступеня)

спеціальності \_\_\_\_\_ 263 «Цивільна безпека» \_\_\_\_\_  
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації «Цивільний захист», «Телекомунікаційні системи в  
управлінні», «Інженерне забезпечення саперних,  
піротехнічних та вибухових робіт», «Охорона праці»

Харків 2017 рік  
(місто)

Розробник(и) програми:

Рагімов С.Ю. – викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент  
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою

організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт  
(назва кафедри)

Протокол від «\_\_» \_\_\_\_\_ 201\_\_ року № \_\_

Начальник (завідувач) кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт  
(назва кафедри)

\_\_\_\_\_ В.О. Собина  
(підпис) (прізвище та ініціали)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

Рекомендовано вченою радою факультету цивільного захисту  
(назва факультету)

Протокол від «\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року № \_\_\_\_\_

Голова вченої ради факультету цивільного захисту  
(назва факультету)

\_\_\_\_\_ М.М. Удянський  
(підпис) (прізвище та ініціали)

«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

Схвалено вченою радою університету \_\_\_\_\_

Протокол від «\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року № \_\_\_\_\_

## ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Охорони праці в цивільній безпеці» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра циклу професійної підготовки, в галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність - 263 «Цивільна безпека», спеціалізація – «Цивільний захист», «Телекомунікаційні системи в управлінні», «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт», «Охорона праці».

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є вимоги нормативно-правових актів щодо стану і проблем охорони праці у галузі відповідно до напрямку їх підготовки, складових і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

**Міждисциплінарні зв'язки:** теоретичний матеріал базується на основі таких дисциплін як «Основи охорони праці» та «Професійна підготовка рятувальника». Як дисципліна професійного напрямку «Охорона праці в цивільній безпеці» узагальнює та використовує теоретичний та практичний досвід роботи територіальних підрозділах ОРС ЦЗ з питань безпеки праці при внутрішній та караульній службі, порядку організації роботи щодо експлуатації пожежної та аварійно-рятувальної техніки, експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення. Через це «Охорона праці в цивільній безпеці» є теоретичною основою з питань безпеки праці для вивчення таких дисциплін як «Рятувальна та загальна фізична підготовка», «Організація служби і підготовки», «Тактика ліквідування надзвичайних ситуацій», «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка», «Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт», організації та проведення «Навчальної практики на посадах за напрямом підготовки».

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, забезпечення виконання вимог безпеки праці та організація профілактики виробничого травматизму

### **1. Мета та завдання навчальної дисципліни**

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона праці в цивільній безпеці» є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності з питань безпеки праці під час несення служби, при роботі по ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у суворій відповідності до вимог керівних документів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Охорона праці в цивільній безпеці» є опанування здобувачами знань, вмінь та навичок щодо

вирішення професійних завдань щодо виконання вимог безпеки праці в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми здобувачі вищої освіти повинні:

**знати :**

- законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці;
- вимоги керівних документів щодо безпеки праці під час несення служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту
- види інструктажів та порядок їх проведення в органах і підрозділах ДСНС України
- вимоги безпеки праці до службових приміщень, споруд та оперативного автотранспорту
- вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно – рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту
- організацію проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання;
- вимоги безпеки праці під час гасіння пожеж та проведення аварійно-рятувальних робіт;

**вміти:**

- організувати в пожежно-рятувальних частинах роботу з питань охорони та безпеки праці:
- аналізувати стан охорони та безпеки праці в аварійно – рятувальних та пожежно-рятувальних підрозділах;
- розробляти звітну документацію з питань охорони та безпеки праці;
- забезпечувати безпеку праці особовим складом аварійно – рятувального та пожежно-рятувального підрозділу;
- організовувати і практично виконувати випробування пожежного та аварійно-рятувального обладнання.

**мати навички:**

- проведення адміністративно – громадського контролю в аварійно – рятувальному та пожежно-рятувальному підрозділах;
- проведення інструктажів з питань охорони праці.
- проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Загально-професійні:

- Здатність до розуміння термінів та визначення понять у сфері цивільного захисту, охорони праці, номенклатури класифікації та параметрів ура жальних чинників джерел надзвичайних ситуацій;
- Застосовувати отриманні знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.
- Давати комплексну оцінку відповідності протипожежної та аварійно-рятувальної техніки, обладнання та інструменту чинним керівним документам.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредита ECTS.

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

**Модуль № 1. Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, забезпечення виконання вимог безпеки праці та організація профілактики виробничого травматизму.**

Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ. Навчання та перевірка знань з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ. Забезпечення безпечних умов праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ. Розробка інструкції про заходи пожежної безпеки в будинках, спорудах та приміщеннях об'єктів органів та підрозділів ОРС ЦЗ.

Вимоги безпеки праці до службових приміщень, споруд та оперативного автотранспорту. Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно – рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту. Організація проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання. Вимоги безпеки праці під час гасіння пожеж та проведення аварійно-рятувальних робіт.

Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ. Порядок розслідування нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ. Створення комісії по розслідуванні нещасних випадків її обов'язки та порядок розслідування. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Звітність і інформація про нещасні випадки, аналіз їхніх причин. Розслідування й облік хронічних професійних захворювань і отруєнь. Розслідування та облік аварій.

## **3. Рекомендована література**

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Закон України «Про охорону праці» від 24 листопада 1992 року
3. Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежного-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.
4. Наказ МНС України від 01.07.2009 р. № 444 Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.
5. Наказ МНС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
6. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

7. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
8. Наказ МНС України від 30.12.2014 року № 1417 Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні.
9. Наказ МНС України від 02.04.04р. №152 Про затвердження Правил експлуатації вогнегасників.
10. Наказ МНС України від 22.04.2003 р. № 119. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій.
11. Безуглов О.Є., Коленов О.М. Пожежні рукава та рукавне обладнання. Практичний посібник. Харків: УЦЗУ, 2007.
12. Пожежно-рятувальна підготовка/[Безуглов О.Є., Горпинич І.А., Олійник Д.В. та ін.]; під ред. О.Є. Безуглова. – Х. : КП «Міська друкарня», 2011 – 228 с.
13. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка : (Історія, сьогодення, майбутнє) / О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І. ; Під заг. ред. О.М. Ларіна . – Х. : АГЗУ, 2005 г.
14. Програма стажування курсантів НУЦЗУ на посаді пожежника-рятувальника караулу підрозділу ОРС ЦЗ.
15. Рекомендації по методиці проведення занять по вогневій смузі психологічної підготовки.
16. Бушмин В.А. и др. Пожарно-строевая подготовка: Учеб. Пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 1985. – 224 с.
17. М.І. Адаменко и др. Аварійно-рятувальні та аварійно-відбудовні роботи. Практичний посібник. Харків, 2002.- 80 с.

#### **4. Форма підсумкового контролю успішності навчання**

В процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують дві модульних роботи. Підсумковою формою контролю є диф. залік в 7 семестрі.

Для оцінки знань здобувачів вищої освіти використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом фронтального опитування, тестування, письмової контрольної роботи, машинного контролю та виконання практичних вправ. Підсумковий контроль – виконання модульної контрольної роботи.

Розробник(и) програми:  
викладач кафедри ОТЗАРР,  
кандидат технічних наук, доцент

(посада, вчене звання, ступінь)

\_\_\_\_\_ (підпис)

С.Ю. Рагімов

(прізвище та ініціали)